

De gemoederen rond bemestende stikstofverbindingen zijn voorlopig nog niet bedaard. De commissie Remkes schreef er een eerste rapport over, in klare taal. Onze regering heeft onlangs maatregelen afgekondigd die snel konden worden ingevoerd. De reacties daarop waren niet mals. Het wachten is nu op de volgende set aan maatregelen. Die betreffen vermoedelijk de veeteelt en de luchtvaart. De commissie Remkes gaat nog een tweede rapport schrijven. Dat belooft wat! Een groot deel van de stikstofverbindingen is afkomstig van de landbouw. Emeritus-hoogleraar bodembioologie Lijbert Brussaard heeft begrip voor de frustraties van boeren, maar wil daar vooral niet in blijven hangen. Hij is van oordeel dat boeren rond de recente protestacties de verkeerde vrienden en de verkeerde vijanden hebben gekozen. Dat vindt hij spijtig en onverstandig. Om de hoeveelheid stikstof afkomstig van boerderijen te beteugelen, bepleit hij het invoeren van kringlooplandbouw. Sleutelwoorden daarbij zijn grondgebonden landbouw en gebiedsgerichte aanpak. Per gebied zou je de kringloop van bijvoorbeeld stikstof gesloten kunnen houden door plaatselijk veevoer te telen en de geproduceerde mest op hetzelfde perceel weer uit te rijden. De gebiedsgerichte aanpak kan worden versterkt door ook eigenaren van niet agrarische percelen bij de oplossing te betrekken. Bij dit systeem is er geen behoefte meer aan invoer van bijvoorbeeld soja uit Zuid-Amerika en aan kunstmest.

Natuurlijk moet het inkomen van de boer veilig worden gesteld. Bij minder vee moet je per kilo vlees meer geld kunnen verdienen. Hier is een belangrijke taak weggelegd voor supermarkten. Wellicht moet de kartelwetgeving worden veranderd, zodat er meer mogelijkheden ontstaan. Consumenten zullen hoe dan ook meer voor vlees moeten gaan betalen. In mijn omgeving merk ik dat het geen probleem hoeft te zijn iets minder vlees te eten en daarvoor niets meer te betalen.

Ik ben benieuwd of de kringlooplandbouw in 2030 een feit zal zijn. Deze termijn heeft minister Carola Schouten genoemd. Er zijn al boeren die volgens dit systeem werken. Zij verdienen ons respect en onze steun. Voor de (h)eerlijke producten, en voor het behoud en de verbetering van onze geliefde natuurgebieden.

Het lijkt mij veel eenvoudiger om regels te stellen voor het vliegverkeer. Hogere prijzen en het schrappen van onzinnige vluchten zouden al veel soelaas kunnen bieden. Of is deze koe voor sommige onderdelen van onze overheid te heilig? Dat zou wel heel schandalig zijn. Ik ben benieuwd of ook in dit geval consumenten het verschil gaan maken.